

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE FILOLOGIE
CATEDRA DE LITERATURĂ ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ

Curriculum disciplinar
Civilizația europeană

Autor: Maria Abramciuc,
conf. univ., dr.
201

Discutată în ședința
Catedrei de literatură română și universală

Din 27 martie _2012,
proces verbal nr._7__.

Abrobată în ședința
Consiliului Facultății Filologie

Din _____ 2012,
proces verbal nr. ____.

Bălți, 2012

Curriculum disciplinar

I. Baza conceptuală

Cursul *Civilizația europeană*, evocând cele mai relevante etape din istoria devenirii fenomenului, se situează în continuitatea cursului *Cultura și civilizația românească* și completează, paralel cu *Fenomenul cultural autohton*, cunoștințele de cultură generală ale studenților de la specialitatea *Științe ale comunicării*. Parcurgerea traseului evolutiv al civilizației continentale le va facilita studenților însușirea noțiunilor și conceptelor, le va oferi posibilitatea să le integreze în reflecția personală, permițând stăpânirea unui aparat conceptual și a unor reguli operatorii.

II. Obiectivele cadru

La nivel de cunoaștere și înțelegere, studenții vor fi capabili:

- să cunoască noțiunile fundamentale privitoare la istoria civilizației europene, de la originile sale și pînă astăzi;
- să pună în evidență condițiile, să identifice cauzele și să puncteze principalele momente din evoluția culturii și civilizației europene;
- să-și dezvolte gîndirea istorică prin utilizarea analizei structurale și comparative;

La nivel de aplicare, studenții vor fi capabili:

- să-și formeze și să-și consolideze spiritul critic și utilizarea acestuia în cadrul activității științifice ;
- să înțeleagă și să respecte valorile culturii și civilizației europene ;
- să analizeze fenomenul punctual, prin studii de caz, pe temeiul documentelor istorice.

II. Forma scurtă a curriculum-ului

Conținuturile curriculum-ului abordează, într-o formulă sintetică, traseul evolutiv al civilizației europene, fenomen complex, de mare anvergură. Avînd în vedere amploarea subiectelor, sunt punctate doar etapele semnificative în constituirea și consolidarea civilizației continentale, evocînd, în ordine cronologică, elementele esențiale ale fenomenului : rolul spiritualității elene în formarea civilizației europene ; civilizația romanilor și transferarea valorilor Greciei antice în diverse spații europene; dimensiuni ale civilizației Evului Mediu și a Renașterii; momente ale civilizației secolelor XVI-

XVIII, aspecte ale civilizației secolului XIX și, în fine, caracteristici ale civilizației europene moderne.

III. Administrarea disciplinei

Codul discipl. în pl. de învă.	Anul de studii	Semestrul	Numărul de ore				Evaluare		Resp. de discipl.
			Lucru I indep. dir.	Curs	Sem.	Lab.	Credite	Ex./ Col./ Proiect	
	III	VI		30	15	15		examen	Conf. dr. Maria Abramciuc

IV. Tematica prelegerilor

Nr. d/o	Tema	Bibliografie	Nr. ore. curs
1.	Civilizația elenă: caracteristici. Rolul modelului grec în edificarea civilizației europene.	1. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i> , trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 28-36. 2. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 63-119.	2
2.	Moralitatea greacă: principii în evaluarea identității umane.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 77-88.	2
3.	Epoca elenistică. Diseminarea civilizației grecești în epoca elenistică.	1.Florence Braunstein-Silvestre, Jean- François Pépin, <i>Ghid de cultură generală</i> , trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 47-51. 2.George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura	2

		Cugetarea, Iași, 1997, p.112-116.	
4.	Civilizația romană. Epoca republicană și cea imperială.	1.Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i> , trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 52-67. 2. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
5.	Începuturile Evului Mediu dezvoltat. Imperiul bizantin.	1.Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i> , trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 81-83 ; p. 89.	2
6.	Civilizația Renașterii în Italia și în Anglia.	Jean Delumeau, <i>Civilizația Renașterii</i> , trad. D. Chelaru, Ed. Meridiane, 1995. 2. Walter Pater, <i>Renașterea</i> , trad. Iolanda Mecu, Editura Univers, 1982.	2
7.	Civilizația secolului al 17-lea. Clasicismul, barocul și rococoul.	Germain Bazin, <i>Clasicism, Baroc, Rococo</i> , trad. Constanța Tănăsescu, Editura Meridiane, 1970.	2
8.	Iluminismul. Secolul „Luminilor” în Franța.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
9.	Epoca lui Kant și Goethe în Germania (1724-1832).	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
10.	Civilizația europeană în secolele 18-19. Romantismul.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
11.	Epoca modernă în civilizația europeană.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
12.	Civilizația secolului al 20-lea. Regimuri totalitariste.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2

13.	Un tablou al civilizației contemporane.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
14.	Crizele civilizației contemporane: a religiei, a moralei, a noțiunii de om, a literaturii. Crizele economice și financiare.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2
15.	Valorii ale culturii și civilizației europene în noua Europă unită.	George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997.	2

V. Tematica seminarelor/ rep. orelor de seminar

Nr. d/o	Tema	Bibliografie	Nr. ore curs
1.	Cetatea grecească 1. Evocați aspectele de organizare și particularitățile cetății grecești. 2. Expuneți, într-un referat, caracteristicile statului spartan. 3. Descrieți organizarea și tradițiile din cetatea-stat Atena.	1. Adelina Piatkowski, <i>O istorie a Greciei Antice</i> , Editura Albatros, București, 1988, p. 59-66. 2. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 109-112.	2
2.	Creștinismul și impactul lui asupra culturii și civilizației europene 1. Evocați originile creștinismului. 2. Expuneți rezumativ condițiile de implantare a noii religii în diverse teritorii europene, specificând impactul acestora asupra civilizației continentale. 3. Alcătuiți un glosar de termeni creștini.	1. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i> , trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 67-76. 2. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1998, p. 70-77.	2
3	Civilizația Evului Mediu 1. Explicați de ce în Evul Mediu s-a dezvoltat o civilizație a gestului și a exteriorității. 2. Expuneți principiile de organizare a orașelor în Evul Mediu. 3. Comentați valorile artei europene în	1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i> , Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 185-187; 191-195. 2. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i> , trad. Roxana	2

	perioada medievală: catedrala, pictura și sculptura gotică.	Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 117-119.	
4.	Civilizația Renașterii în Italia <ol style="list-style-type: none"> 1. Comentați afirmația: Renașterea a însemnat „descoperirea lumii, descoperirea omului” (Jules Michelet). 2. Explicați de ce Renașterea a cunoscut apogeul în Italia? 3. Expuneți viața și activitatea lui Dante Alighieri și a lui Francesco Petrarca. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 217-225. 2. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 150-155. 	2
5.	Civilizația clasicismului și a barocului. Arhitectura și pictura <ol style="list-style-type: none"> 1. Expuneți, cu referință la mediul francez, dimensiunile generale ale clasicismului. 2. Referiți-vă la muzica clasică, evocând creația lui A. Vivaldi și a lui J. S. Bach. 3. Ce este barocul și cum s-a manifestat în artele plastice? Caracterizați stilul artistului plastic flamand Rubens. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, 257-263. 2. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 188, p.193-195. 	2
6.	Civilizația europeană a secolelor 18-19. Transformări sociale și intelectuale <ol style="list-style-type: none"> 1. Comentați evoluția științelor și a filosofiei în secolele 18-19. 2. Descrieți progresele tehnice în domeniul fizicii, chimiei și a științelor naturale. Explicați aplicabilitatea lor. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 246-251. 	2
7.	Civilizația europeană a secolul al 20-lea <ol style="list-style-type: none"> 1. Relatați sumar conținutul studiului <i>Declinul Occidentului</i> de O. Spengler. 2. Expuneți tendințele avangardiste în arta de la începutul secolului al 20-lea: dadaismul și suprarealismul. 3. Ce este teatrul absurdului și cine îl 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 291-294. 	2

	reprezintă? Comentați filonul absurd și satiric în piesa <i>Rinocerii</i> de Eugene Ionesco.		
8.	Civilizația europeană în mileniul al III-lea <ol style="list-style-type: none"> Explicați fenomenul globalizării, relevându-i avantajele și dezavantajele. Descrieți tabloul lumii contemporane, evocând aspectele civilizației materiale și ale celei spirituale. 	<ol style="list-style-type: none"> Antonescu, Mădălina Virginia, <i>Uniunea Europeană, un imperiu al secolului XXI?</i>, București, 2004. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 380-389. 	2

V. Tematica laboratoarelor/ rep. orelor de laborator

1	Mitologia și arta Greciei antice <ol style="list-style-type: none"> Referiți-vă la universul mitologic al Greciei antice, comentând semnificațiile zeităților. Descrieți complexul Acropole din Atena și caracterizați arta statuară grecească. Explicați de ce Delfi a constituit centrul spiritualității grecești? 	<ol style="list-style-type: none"> Adelina Piatkowski, <i>O istorie a Greciei Antice</i>, Editura Albatros, București, 1988, p. 66-72. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p.68-77. 	2
2	Civilizația Romei antice <ol style="list-style-type: none"> Expuneți legenda despre întemeierea Romei. Caracterizați succint civilizația epocilor republicană și imperială. Evocați fenomenele de rezonanță europeană: mitologia, limba latină, filosofia și dreptul roman. 	<ol style="list-style-type: none"> George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 121-123; Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 52-59. 	2
3	Civilizația romană în perioada elenistică <ol style="list-style-type: none"> Comentați impactul civilizației eline asupra celei romane. Caracterizați instituția jocurilor populare în 	<ol style="list-style-type: none"> Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, 	2

	<p>Roma antică.</p> <p>3. Evocați particularitățile artei romane (arhitectura, templele, teatrele, forumul, sculptura, frescele mozaicale etc.)</p>	<p>p.59-66.</p> <p>2. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 187.</p>	
4	<p>Arta Renașterii italiene</p> <p>1. Evocați viața și opera lui Leonardo da Vinci.</p> <p>2. Comentați afirmația: „Michelangelo Buonarroti este unul din giganții artei universale”.</p>	<p>1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1998, p. 227-233; 234-236.</p> <p>2. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 150-154.</p>	2
5	<p>Momentul Shakespeare</p> <p>1. Evocați activitatea de dramaturg a lui Shakespeare.</p> <p>2. Relevați aspectul justițiar al teatrului shakespearian.</p>	<p>1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 242-250.</p> <p>2. Florence Braunstein-Silvestre, Jean-François Pépin, , <i>Ghid de cultură generală</i>, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991, p. 184-185.</p>	2
6	<p>Beethoven: muzica, meditație asupra condiției umane</p> <p>1. Demonstrați că viața lui Beethoven se rezumă în expresia: bucurie prin suferință.</p> <p>2. Evocați aspectul meditativ al simfonilor beethovenene.</p>	<p>1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 312-313; p. 315-318.</p>	2
7	<p>Arhitectura modernă</p> <p>1. Comentați principiile și stilurile arhitecturii moderne (sec 19-20).</p> <p>2. Descrieți aspectele arhitecturale ale construcțiilor Palatul de Cristal (Londra) și Turnul Eiffel (Franța).</p>	<p>1. George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura Cugetarea, Iași, 1997, p. 375-377.</p>	2
8	<p>Sculptura modernă</p>	<p>George Popa, <i>Istoria culturilor și a civilizațiilor</i>, Editura</p>	2

	1. Descrieți creația lui Augustin Rodin. 2. Comentați stilul arhitectural al lui Constantin Brâncuși.	Cugetarea, Iași, 1997, p. 305-308.	
--	--	------------------------------------	--

Bibliografie la elaborarea cursului :

1. Antonescu, Mădălina Virginia, *Uniunea Europeană, un imperiu al secolului XXI?*, București, 2004.
2. Bazin, Germain, *Clasicism, Baroc, Rococo*, trad. Constanța Tănăsescu, Editura Meridiane, 1970.
3. Bălan -Mihailovici, Aurelia, *Istoria culturii și civilizației creștine*, București, 2006;
4. Bloch, Marc, *Societatea feudală*, Vol. III, Cluj-Napoca, 1996-1997;
5. Braunstein-Silvestre, Florence, Pépin, Jean- François, *Ghid de cultură generală*, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991.
6. Drâmba, Ovidiu, *Istoria culturii și civilizației*, vol . 1-10 , București, 1996-1998;
7. Delumeau, Jean, *Civilizația Renașterii*, trad. D. Chelaru, Editura Meridiane, București, 1995.
8. Duby, Georges, *Anul o mie*, Iași, 1996.
9. Dușu, Alexandru, *Modele, imagini, priveliști (Incursiuni în cultura europeană modernă)*, Cluj-Napoca, 1979.
10. Enciu, Nicolae, Enciu Valentina, *Construcția europeană. Curs universitar*, Editura Civitas, Chișinău, 2008.
11. Husar, Alexandru, *Ideea europeană sau noi și Europa (istorie, cultură, civilizație)*, Iași, 1993.
12. Mansuelli, Guido, *Civilizațiile Europei vechi*, București, 1978.
13. Munteanu, Romul, *Cultura europeană în epoca luminilor*, București, 1981.
14. Pater, Walter, *Renașterea*, trad. Iolanda Mecu, Editura Univers, București, 1982.
15. Piatkowski, Adelina, *O istorie a Greciei Antice*, Editura Albatros, București, 1988.
16. Platon, Alexandru-Florin, *Societate și mentalități în Europa medievală: o introducere în antropologia istorică*, Iași, 2000.
17. Popa, George, *Istoria culturilor și a civilizațiilor*, Editura Cugetarea, Iași, 1997.
12. Vauchez, A., *Spiritualitatea Evului Mediu Occidental*, trad. Doina Marian, Editura Meridiane, 1990.

Bibliografie minimală de studiu pentru studenți:

1. Braunstein-Silvestre, Florence, Pepin, Jean-Francois, *Ghid de cultură generală*, trad. Roxana Dobrescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1991.
2. Drâmba, Ovidiu, *Istoria culturii și civilizației*, vol. 1-10, București, 1996-1998;
3. Piatkowski, Adelina, *O istorie a Greciei Antice*, Editura Albatros, București, 1988.
4. Popa, George, *Istoria culturilor și a civilizațiilor*, Editura Cugetarea, Iași, 1997.

Lista subiectelor pentru evaluarea finală

1. Evocați caracteristicile civilizației elene.
2. Explicați în ce constă rolul modelului grec în edificarea civilizației europene.
3. Referiți-vă la universul mitologic al Greciei antice, comentând semnificațiile zeităților.
4. Explicați fenomenul diseminării civilizației grecești în epoca elenistică.
5. Evocați particularitățile artei romane (arhitectura, templele, teatrele, forumul, sculptura, frescele mozaicale etc.).
6. Caracterizați instituția jocurilor populare în Roma antică.
7. Comentați impactul fenomenelor *limba latină, dreptul roman și filosofia latină* asupra civilizației europene.
8. Evocați originile creștinismului și expuneți rezumativ condițiile de implantare a noii religii în diverse teritorii europene, specificând impactul acesteia asupra civilizației continentale.
9. Explicați de ce în Evul Mediu s-a dezvoltat o civilizație a gestului și a exteriorității.
10. Comentați valorile artei europene în perioada medievală: catedrala, pictura și sculptura gotică.
11. Argumentați că Renașterea a însemnat „descoperirea lumii, descoperirea omului” (Jules Michelet).
12. Caracterizați arta Renașterii italiene, evocând creația lui Leonardo da Vinci și a lui Michelangelo Buonarroti.
13. Relevați aspectul justițiar al teatrului shakespearian.

14. Ce este barocul și cum s-a manifestat în artele plastice? Caracterizați stilul artistului plastic flamand Rubens.
15. Descrieți progresele tehnice în domeniul fizicii, chimiei și a științelor naturale în sec. 18-19. Explicați aplicabilitatea lor.
16. Explicați aspectele arhitecturale ale construcțiilor Palatul de Cristal (Londra) și Turnul Eiffel (Franța).
17. Ce este teatrul absurdului și cine îl reprezintă? Comentați filonul absurd și satiric în piesa *Rinocerii* de Eugene Ionesco.
18. Descrieți creația lui Augustin Rodin.
19. Comentați stilul arhitectural al lui Constantin Brâncuși.
20. Descrieți crizele civilizației contemporane: a religiei, a moralei, a noțiunii de om, a literaturii, economice și financiare.
21. Explicați fenomenul globalizării, relevându-i avantajele și dezavantajele.
22. Descrieți tabloul lumii contemporane, evocând aspectele civilizației materiale și ale celei spirituale.